

Корпусни генерал Француске армије А. МОЛ

ПОУКЕ ИЗ РАТА У КОРЕЈИ*)

... У току свог пуног развоја, рат у Кореји ставио је једну према другој две различите концепције, методе и одговарајућа средства. — Истина, „велики“ нису бацили на поприште све могућности своје индустрије, науке, па ни живе силе. Међутим, борбе су се водиле довољно дуго времена и са довољно замаха, те би нам њихово проучавање пружио интересантан извор поука.

Земљиште

*

Пре но што се приступи разматрању поука из рата у Кореји треба рашчистити са једном примедбом која се често среће, наиме, да се те поуке не могу уопштити због нарочите конфигурације терена те земље. Познато је да планинско земљиште немилосрдно утиче на маневровање. Мора се признати да у свом источном делу корејско ратиште има сасвим посебне одлике, али су у његовом средњем и западном делу долине пространије, а равнице око Сеула и доњег Чонгчона немају никаквих узвишица. У висини Вонсана, на најужем делу полуострва, око две трећине земљишта не уздиже се ни до 200 м. Осим тога, терен сличан корејском постоји и у многим европским и другим подручјима: Балкан, Праалпи, итд. Најзад, пошто оружје за масовно уништавање спречава коришћење пространих равница и природних пролаза, непријатељ ће за постизање одлуке често изабрати баш такав тежак терен као што је овај у Кореји.

Стратегиске поуке

На пољу стратегије рат у Кореји је још једном показао предност силе која влада морем над оном која држи копно. За прве силе отстојања не претстављају велики проблем; Фусан се, у извесном смислу, налази ближе Сан Франциску него реци Јалу. Капацитет трансибирске железнице, чак и кад би био удвостручен или утростручен, не би се могао такмичити са бродовима који би чак из Америке или Европе снабдевали војску која би се искрцала у Кореји.

Обалска места Фусан и Хунгнам одолела су свима копненим јуришима непријатеља који је био бројно надмоћан и фанатизован

*) Други део предавања „О рату у Кореји“, које је аутор одржао приликом свог недавног боравка у Југославији. — Прим. ред.

дотадашњим победама. За то имају да захвале масовној подршци поморске артиљерије и авијације и непрекидности снабдевања морем. Такву су подршку имали и Тобрук 1941 и Лењинград за све време трајања немачко-совјетског рата.

Потреба за једном јаком и покретном снагом за интервенцију, која би била довољна за извршење најразличитијих стратемских планова и спремна да буде транспортована на ма коју тачку земљине кугле, једна је од главних поука рата у Кореји. Била је потребна сва одлучност Сједињених Држава да би се после дугих недеља саставио инструмент способан да заустави саму севернокорејску војску.

Клаузевиц је рекао: „Сви ратови који су се одликовали одуговлачењем имали су за циљ да непријатељ својим сопственим напорима на крају сам себе уништи“. Макартуров маневар од 25 јуна до 15 септембра 1950, од Сеула до Фусана, још једном је потврдио тачност ове Клаузевицеве поставке.

Севернокорејска војска је, у узастопним јуришима на последње упориште Фусан, које је претстављало задњих 5% још „неослобођене“ територије, подлегла услед исцрпености, исто онако као што је и немачка војска на Волги, у освајању Стаљинграда, доживела потпун неуспех пред самим последњим кварталом града.

Поуке из области тактике

На пољу тактике рат у Кореји истакао је извесна начела, која ако нису баш револуционарна, ипак претстављају бар неко освежење.

Фронтови и резерве. Фронтови, које су имале да држе савезничке јединице, у највише случајева су знатно превазилазили дотле усвојене норме. За време савезничке офанзиве у априлу 1951, у правцу резервоара Хвачона, 23 ојачани пук (Regimental combat team) нападао је у зони од 8 до 10 километара. Даље, код Шипјонг-нија, фебруара 1951, 2 дивизија је држала отсек ширине скоро 30 километара.

Под таквим околностима, време за интервенцију резерви може испасти исувише дуго, а противнапад има изгледа на успех једино ако се изведе одмах, јер је Кинеза и Севернокорејца теже избацити из заклона него их зауставити. Резерве за противнапад морале су се постављати далеко унапред и распоређивати дуж целог фронта, чак и ако би се због тога морале распарчавати. Уосталом, често није ни било резерви, јер је искуство показало да је боље држати цео фронт чврсто поседнут него предвидети могућност затварања евентуалних бреша када већ дође до продора. Овакво јеретичко решење било је тим више оправдано што су Кинези нападали скоро увек ноћу, те је интервенција резерви била врло несигурна.

Ноћне операције. Рат у Кореји повећао је значај ноћних дејстава. Кинези и Севернокорејци су од самог почетка показали неоспорну склоност за ноћне акције. Примењивали су их не само за

подилажење, хватање додира, заузимање полазног распореда и извлачење из борбе, него су, такође, — а то уствари претставља новину у тактици, — одмах после ноћног хватања додира прелазили у такав развој за напад, који је имао за циљ потпуно окружење непријатељског положаја, негирајући тиме старе појмове о неопходности припреме ноћних напада.

Савезници су се, са своје стране, махом задовољавали тиме да ноћу бране своје отпорне тачке са свих страна, док су малобројним специјализованим четама — ренџерима — стављали у задатак да врше патролирање малим одељењима. За време тих ноћних сукоба примењивани су многи нови поступци који су имали за циљ да помогну борце, као, например, осветљавајуће mine на обавезним правцима кретања које су омогућавале аутоматско отварање унапред припремљене ватре; авиони „Дакота“ — свици, који су се доцније, 1953—1954, прочули и у операцијама у Индокини, и који су омогућили непрекидно ноћно осветљавање бојног поља, например, код Шипјонгнија; противавионски рефлектори, који су стварали праву вештачку месечину путем одбијања снопова светлости о доњу површину облака; справе за откривање циљева и гађање помоћу система инфрацрвених зракова, које су примењиване у широком обиму: *снајперскоп*, удешен за карабин, који је омогућавао веома тачно ноћно гађање (пошто је и непријатељ — после битке код Нактонга — почео да примењује ову справу, сви ноћни губици наступали су услед поготка у главу) и, најзад, *метаскоп*, справа која омогућава откривање присуства инфрацрвених зракова или њиховог извора, а који је нарочито био употребљаван за прикупљање падобранаца на одређеној тачки, при ноћном спуштању.

Пољска фортификација. Утврђивање се на корејском ратишту појавило тек после годину дана. Избегавали су га високи команданти и једне и друге стране: „Немам намеру“, говорио је Макартур, „да своје јединице изгубим једну за другом у позицијском рату“...

„Маневарски или позицијски рат“ — писао је Мао Це Тунг, „наш одговор је маневарски рат. Отсуство устаљеног фронта јесте главна одлика операција комунистичке војске“.

Међутим, како смо видели, услед великих жртава које јој је на отвореном пољу наносила огромна ватрена моћ Савезника, кинеско-севернокорејска команда је морала да се одлучи да укопа своје трупе, како би одбила противофанзиве Уједињених нација. Та инпровизована фортификација, изграђена на очиглед нападача, отада примењује оне исте препреке на које су наилазили борци са Окинаве када су истеривали Јапанце из њихових мравињака. Кинези су великом вештином усавршавали и најобичнију рупу и од ње стварали заклон. Облика зарубљене купе, са врхом навише, та рупа-заклон потпуно је штитила од сваког зрна које не би упало у њу кроз квадратни десиметар из кога је вирила пушка. Упркос огромне тонаже муниције, која је била просута на оваква утврђења, борба се на крају рата увек морала одлучивати блиском борбом.

Партизанско ратовање. Овај начин ратовања ни у једном тренутку није достигао онај обим који су му нудили природа самог подручја и наклоност Азијаца. Севернокорејци су прибегли герили принудно, кад их је савезничка моторизована армија прешла и одбацила у планине. Па и то су више били растурени одреди регуларних трупа, који су оперисали попут падобранаца, него специјализоване партизанске јединице. Кинези су, међутим, кроз фронт одмах у почетку убацили групе партизана, али њихова акција никад није превазишла локални карактер.

Американци су на ово брзо реаговали и противгерилским акцијама посветили знатан део својих снага. Поступак је притом био прост: дуж фронта, некипут чак и на скоро 30 км по дубини, целокупно цивилно становништво бивало је евакуисано.

Око зоне у којој би се склонили партизани постављан је непрекидан низ стража, чиме је постигавано њихово изоловање. Усамљене куће су испражњиване, а њихови становници груписани у села и стављани под присмотру. Најзад, снабдевани поузданим подацима, добијеним путем детаљног извиђања авијације, као и присмотром и међусобним показивањем, Американци би кренули у масовно чишћење дате просторије.

Упоредо с тим, пропаганда, штампа под надзором, снабдевање становништва и здравствена помоћ сачињавали су допунске и хуманитарне мере. Таква психолошка акција, у једној бедној и опустошеној земљи, убрзо је имала за резултат ако не симпатије, а оно бар постигање неутралности становништва.

Употреба родова војске

Пешадија. Рат у Кореји недвосмислено је истакао првенство пешадије. Севернокорејска бројно и квалитативно надмоћнија пешадија одбацила је Јужнокорејце, а затим и Американце, све до Фусана. Ни тенкови, ни артиљерија, па чак ни авијација, нису били уопште у стању да је зауставе. Требало је да дође до сужавања фронта које је ишло у прилог врло покретној, стално појачаваној и снажно подржаваној савезничкој пешадији, као и исцрпљење противничке пешадије, да би дошло до преокрета ситуације и поремећаја равнотеже. Исто тако је интервенција кинеске пешадије претворила трку ка реци Јалу у нагло отступање.

Највећа предност кинеске пешадије састојала се у њеној изванредној еластичности: она јој је, и поред почетне бројне слабости, и поред брзог реаговања савезничке авијације, омогућавала да своју снагу концентрише на једном месту у сврху изборања одлуке. То је била пешадија која је својим аутоматима, ручним бомбама и бацачима принудила на повлачење читаве колоне тенкова и тешке артиљерије Савезника. С друге стране, суровост терена и жестина борби показали су да је та пешадија морала бити у исто време и снажна и искусна да би могла преживети и противнику наметнути своју вољу. Већина борби које су вођене завршавале су се прса у прса.

Ниже пешадиске старешине морају бити способне да размишљају под дејством ватре, да остану на месту кад сви желе да побегну, да крећу напред кад сви мисле само да се заклоне, итд; према томе, оне морају бити изузетно чврстог кова. Генерал Кларк и Колинс тражили су и за пешаке ону повишицу плате коју уживају морнари и авијатичари.

Искуство је показало да батаљон не треба делити, да се креће као целина и да не маневрује.

Четна отпорна тачка се врло брзо показала исувише слабом да издржи чак и кратку борбу; њен обим је исувише мали да би могла да прими у себе тешко пешадиско наоружање (нарочито бацаче) које је потребно одбрани.

Заповести команданта батаљона биле су знатно упрошћене и обично су се ограничавале на то да означе: тачку коју треба достићи или бранити, границе, поделу средстава ојачања и начин снабдевања. „Командант батаљона је прави бакалин“, говорио је командант француског батаљона у оквиру трупа Уједињених нација.

Пешадиска ватрена основица је, због свога великог утицаја који је имала на успех у нападима, постала главни елемент подршке. Ове ватрене основице, лаке и покретљиве, биле су за све време рата у Кореји једина „артиљерија“ Кинеза и Севернокорејаца. Оне су обухватале све тешко оружје пешадије: митраљезе, бестрајне топове и нарочито бацаче 81 и 120 мм. Често су им се прикључивали и тенкови, кад год је то терен допуштао.

Кад год се пешадија морала тако ограничавати само на сопствено ватрено наоружање, следеће две врсте гађања су се показале ефикасним: *ватра тешког, стабилног наоружања*, јер између њега и опасности која прети постоји први борбени ред и, на блиском удаљенојима, *ватра аутомата и ручних бомби*, где се промашаји — који настају због страха — отклањају растурањем погодака.

У Кореји је пушка била једино оружје елитног стрелца. Терен и растиње, као и вештина у маскирању, пружали су обичном стрелцу слабе шансе у тачном гађању. Пушку су готово сасвим заменили карабин и аутомат. Њихова тежина је знатно мања, а њихова моћ сасвим довољна у борби на 50—100 м даљине; поред тога, мала тежина њихове муниције допушта им уједно већи утросак и лакше снабдевање. Ручна бомба је често била сама довољна за обезбеђење успеха у одбранбеним акцијама, а нарочито ноћу.

Пушкомитраљез је сачувао своју стару вредност; он је погодан оружје за подршку борбене групе, за подршку јуриша и за непосредну одбрану, за то је стабилнији од аутомата.

У области колективног наоружања, бацач је потврдио своју превоћ. За све време рата тешки бацачи 120 мм претстављали су једину ватрену подршку кинеско-севернокорејске пешадије. Они су били тако покретљиви да никада нису могли бити стварно неутралисани. Расклопљена на саставне делове, та су оруђа пролазила

свуда где год је пролазио и човек. Она су се заклањала у рупама једва нешто већим од заклона за једног стрелца, тако да је било скоро немогуће реперисати њихове ватрене положаје, које су, усталом, стално мењали. Њихова брзина гађања од 20 бомби у минути превазилази брзину гађања пољске хаубице, а кривина путање омогућава им ближе и сигурније гађање испред својих трупа. Бацач 120 мм заиста претставља право откровење које је учинио рат у Кореји.

Бестрзајни топови 57 и 75 мм били су одлична оруђа за подршку у нападу, нарочито против пољских утврђења. Топ 57 мм био је још и врло ефикасно јуришно оруђе.

Питање снабдевања муницијом поставило се у свој својој оштрини, и то како код Кинеза и Севернокорејаца, тако и код Савезника. Ношење на људским леђима прихватила је и једна и друга страна — иако из различитих разлога. Да би се ублажиле последице неспособности савезничког аутомобилског возног парка, убрзо су биле организоване корејске носачке чете. Сваки батаљон УН располагао је са 1—2 чете од по 200 носача. Сваки борац је за време подилажења често носио по 1—2 зрна за бацач или бестрзајни топ и остављао их на месту чим би ухватио додир с непријатељем, тако да су послужиоци самих оруђа имали само да их покупе. Штета је што Савезници нису покушали да искористе предност преноса помоћу мазги, што би им свакако донело велике користи.

Карактеристично је да је пешадија једини од свих родова војске који је искористио напредак технике за смањивање тежине свог оружја и материјала. То је, свакако, разлог што је пешадија постигла велике успехе у Кореји. Непрестано расте моћ новог наоружања које пешадија усваја, а да се притом не повећава његова тежина. Неоспорно је да тај компромис између *ватрене моћи* и *покретљивости* претставља будућност пешадије.

Тенкови. Мало коме роду војске може се пребацити да је дао тако слабе резултате као тенковима у Кореји. На том ратишту, на савезничкој страни постојало је ништа мање но скоро 900 тенкова, што одговара трима оклопним дивизијама. Међутим, ти тенкови су припадали тенковским четам и батаљонима у саставу пешадиских дивизија и употребљавани су искључиво за подршку пешадије.

У нападу, „распарчани“ тенковски водови, који су стајали на расположењу пешадиских старешина, служили су за непосредну подршку батаљона у првом борбеном реду и сачињавали су оклопљену и покретљиву ватрену основицу. Највише су дејствовали непосредним гађањем на непријатељске бункере, али су често вршили и посредна гађања. У одбрани, тенкови су по водовима поседали дна разних долина, запречавајући простор између гробена које је држала пешадија. Обично растурени по патролама и укопани до туреле, они би улазили у састав једног отпорног центра и служили као укопане ватрене тачке и бункери.

У Кореји, дакле, није извршена ниједна важнија акција оклопних јединица, мада се располагало оклопним средствима.

Уствари, то нису ни биле оклопне јединице, пошто ниједан оклопни састав, који би у исти мах обухватао тенкове, оклопљену пешадију и оклопљењу самоходну артиљерију, није био никада ни формиран. Међутим, теренске тешкоће, изузев на источном сектору фронта, нису саме по себи довољне да објасне овакав поступак. Равнице на западу, Сеул — Доњи Чонгчон, сасвим су подесне за употребу великих оклопних јединица. Баш ту је новембра 1950 године био пробijen фронт кинеском противофанзивом, а да никакав противнапад оклопних снага у бок Кинеза није ни покушан.

Сама интервенција савезничке тактичке авијације била је довољна да осујети сваки покушај оклопне акције Кинеза и Севернокорејаца. Већ 30 јуна, 5 дана после напада Севернокорејаца, авиони „Мустанг“ и „Шутинг Стар“, својим ракетним бомбама избацили су из борбе све употребљене тенкове. То је био јасан доказ да су тенкови пред противничком авијацијом, која је слободна да чини шта хоће, неизбежно осуђени на пропаст.

Код Савезника треба тражити друге разлоге зато што нису примењивали оклопне акције. Врховна команда је била уверена да би непријатељске базе у великој мери успориле напредовање тенкова и да непријатељска пешадија, истрајна, упорна и смела, не би пропустила прилику да пресече везу оклопних дивизија са њиховом позадином. А тада би требало или прибећи снабдевању из ваздуха, — врло проблематичном услед постојања кинеских ескадрила у Манџурији, — или утростручити пешадију у саставу оклопних јединица да би се непријатељ уништио, или бар држао на отстојању с једне и друге стране осе наступања. Савезници нису сматрали корисним, па чак ни могућим, покушај таквог експеримента.

Изгледа да је рат у Кореји јасно показао да будућност тенка лежи у смањењу његове тежине; чудовишта од 50 тона, неподесног профила, стално ометана својим димензијама и тежином, претстављају одличну мету за гађање. Она не могу одолевати кумулативном пуњењу базука, којима је пешадија обилато опремљена, иако је оклоп тенка све дебли. Исто тако, она не могу противстати ни ракетној бомби ловца — бомбардера.

Концепција нових француских тенкова АМХ од 13 тона изгледа да већ претставља први корак у правцу ове неопходне еволуције будућих тенкова: снажно оруђе, умерених димензија и висине, одличне покретљивости и са довољним оклопом за заштиту посаде од обичног оружја које се среће на бојном пољу.

Артиљерија. Као и остали родови војске, и артиљерија је имала да се прилагоди тешком земљишту у Кореји. Оно од артиљерије није тражило да потпуно измени устаљена начела употребе и начина гађања, али је њена неефикасност у планини последица недовољног прилагођавања. Најтежи проблеми које су имали да реше артиљерци ипак су давно познати планинској артиљерији: тешкоће кретања, тешкоће коректуре и осматрања, као и већа зона сигурности испред сопствених трупа.

Рат у Кореји потврдио је америчку доктрину која фаворизује сасређено командовање артиљеријом да би се омогућило њено масовно дејство. Борба на широким фронтovima претворила је ову доктрину у праву неопходност. У одбрани је командант неке веће и јако развучене јединице могао да испољи свој утицај једино ако своју артиљерију задржи груписану и организовану по систему централизованог командовања. У нападу, тонажа муниције која је потребна да се често обаспе циљ, изискује употребу великог броја цеви које ваља ставити под команду једног истог командног места за управу ватром.

Веома успело устројство Центра за координацију ватрене подршке (Fire Support Coordination Center) код Савезника омогућавало је команданту да у свако доба тачно зна могућности својих оруђа и да прати употребу сваке своје поједине батерије. У почетку противофанзиве код Инжеја, 23 маја 1951, изненадна концентрација огромне масе артиљерије проузроковала је нагло заустављање кинеско-севернокорејских предњих делова. Таква концентрација била је могућа једино благодарећи усавршености горе поменутог FSCC.

У одбранбеном систему отпорних тачака за кружну одбрану, као код Шипјонгија, или доцније код Дијен Бијен Фуа, артиљерија нема довољно отстојања од пешадиских линија да би их могла непосредно подржавати и њена је улога слаба у одбрани тих тачака. Потребно је, дакле, ако нису по среди исувише велике међусобне даљине, да се отпорне тачке подржавају артиљеријом са суседних отпорних тачака, при чему је осматрање олакшано и ефикасност оруђа много сигурнија.

Утрошак артиљериске муниције код Савезника је био огroman: само је артиљерија 2 пешадиске дивизије (четири дивизиона), 19 маја 1951 избацила 44.000 метака да би зауставила последњу кинеску офанзиву. Приликом подршке напада само француског баталјона УН на гребен Кревкер, августа 1951, испалено је 4.500 метака за мање од три часа. Ово расипање муниције налази своје објашњење како у тешкоћама које је задавао терен тако и у недовољној обучености послуге, а и у донекле упрошћеној техници гађања. То се дешавало и због готово потпуне немоћи артиљерије пред непријатељским пољским утврђењима, што претставља једну од важних поука из рата. За уништење мноштва малих утврђења, средње отпорних и међусобно удаљених за једно поље растурања, потребна је просто неограничена количина цеви и муниције.

Крајња осетљивост артиљерије у односу на авијацију појавила се непобитно већ првих дана рата. Пошто се најпре позабавила првенствено оклопним средствима северне стране и уклонила их са бојног поља, савезничка авијација сручила је своје ударце на севернокорејску артиљерију и брзо је ућуткала. Батериски положаји уништавани су чим би се авијација појавила; авиони В-26, уз помоћ супертврђава које су вршиле осветљавање ракетама, нападали су и ноћне покрете. Снабдевање артиљерије, које је исувише тешко,

морало је убрзо уступити место много лакшој храни и муницији за пешадију; према томе, артиљерија је просто нестала са бојног поља.

„Од свих узрока повећања тешкоћа кретања колона по друмовима артиљерија је остала онај главни“ — вели француски војни критичар Ружерон. Према поукама из Кореје, артиљерија мора стварно настојати да постане лакша како би увећала своју покретљивост. Оруђа као што су бацачи 120 мм, бестрзајни топови, ракетне батерије сличне Стаљиновим „Каћушама“ дају исти резултат као и класични топови и хаубице, уз сензационалну уштеду у тежини и у заузимању путева. Жртва, на коју би се морало пристати у погледу домета, била би надокнађена неупоредиво већом покретљивошћу.

Авијација. Ваздухопловство је у Кореји одиграло првокласну улогу: „Да није било америчких ваздушних снага Далеког Истока, данас у Кореји не би било више ниједног Американца“, изјавио је генерал Вокер на крају битке код Нактонга. Авиони 5 ваздухопловне армије, који су као прва савезничка појачања послата у помоћ Јужној Кореји, отсудно су се упустили у борбу још од 25 јуна. Они су одмах постигли надмоћност у ваздуху на корејском небу, чиме је онемогућена свака интервенција противничких авиона у борбама на земљи. Захваљујући савезничким ловцима „Тендерцет“ и „Сејбр“, који су наметали борбу „Миг“-овима чим би ови прешли границу Манџурије, ниједна непријатељска формација није никада успела да пређе фронт.

Војска Уједињених нација није ни у једном тренутку знала за опасност из ваздуха; њено ПА наоружање било је коришћено за дејство против циљева на земљи, што недвосмислено значи апсолутно првенство ловачке авијације и задобијање надмоћности у ваздуху. Ослобођена на тај начин сваког противника савезничка тактичка авијација је пружила трупам на земљи беспримерну подршку из ваздуха. У погледу првенства у примени непосредне и посредне подршке ту није било неког сталног правила, већ се према конкретної потреби придавала првенствена важност једној или другој подршци.

У почетку рата, када су се још незнатни искрцани делови налазили пред критичном ситуацијом, од 375 полета у току једног дана, њих 250 било је употребљено за непосредну подршку. „Ниједан захтев за непосредну подршку који је било могуће испунити није никада остао неиспуњен“, изјавио је генерал Вокер 10 септембра 1950. Резултати су били ванредни: Севернокорејци су били принуђени да напусте дневне операције и прибегну ноћним, јер су били изгубили скоро целокупан тешки материјал. Доцније, опет због авијације, морали су да одустану од маневарског рата.

Али баш због тог прилагођавања непријатеља дејству авијације, ефикасност непосредне подршке из ваздуха брзо је попустила. Уличне борбе у Сеулу, као и тешке рововске борбе на линији Кривера, показале су да би добро укопане трупе могле успешно издржати и најснажнији ваздушни напад. Темпирна ракетна бомба, која

експлодира на одређеној висини, и напалм продужили су још неко време ефикасност непосредне подршке. Но, Кинези су и овде пронашли противсредство усавршавајући свој систем утврђивања и покривајући своје заклоне јаким заштитним слојем. Они се лако навикавају на нова борбена средства и прича се да је један пилот, пошто је сручио на непријатеља сав напалм који је имао, видео Кинезе како излазе из својих рупа да би скували пиринач на расту-реним ватрама.

Посредном потпомагању авијацијом био је циљ да угуши Ки-неско-севернокорејски фронт систематским разарањем његових ко-муникација.

„Лакше је и ефикасније неутралисати један бацач и његову муницију — уништавајући камион који их транспортује — него напасти и неутралисати једно по једно оруђе на њиховим ватреним положајима“, изјављивао је генерал Ванденберг, начелник Генерал-штаба америчког ваздухопловства. Операција „Strangle“*) — била је предузета баш у ту сврху. Сви путеви и стазе који су водили ка корејским линијама врло брзо су били опустели. Захваљујући разним поступцима за осветљавање земљишта и једној новој техници ноћног бомбардовања помоћу радара, запречавање саобраћаја продужавало се и преко ноћи. Али, као и у напред изнетом случају у вези непо-средне подршке, Кинези и Севернокорејци су и овде нашли против-средство — *ишчезавање*: „у сумрак се све мобилисано становништво стављало у покрет по споредним путевима и стазама да од села до села преноси материјал, муницију и храну“. Овај цитат, узет од критичара Ружерона, показује стварни учинак операције Strangle, која је, иако вођена средствима којима нема преседана, била полу-неуспех!

Према томе, прилагођавање копнених трупа дејству тактичке авијације учинило је полако крај како ефикасности непосредног тако и посредног потпомагања из ваздуха. Кинеско-севернокорејска армија, одустајући од тенкова и артиљерије, сведена на саму изван-редно маскирану пешадију, и упрошћавајући своје потребе у тран-спортовању до мере коју је тешко превазићи, била се претворила у скоро непостојећи циљ.

Извиђачки задаци су остали класични. Авијација се увек по-казивала најобилнијим извором података. Захваљујући снимцима из ваздуха, чија је примена била ванредно развијена, из дана у дан су откривани и праћени непријатељски покрети и размештаји, као и његова слагалишта и радови на утврђивању. Захваљујући савезнич-ком господарњу ваздухом, лаки авиони „Москито“ могли су са успехом да одиграју своју улогу „шпијуна“ на фронту. Снабдевени радиоапаратом SCR 300 били су у могућности да непосредно опште са трупама на земљи закључно до чете.

Механизам подршке из ваздуха, запостављен и игнорисан после Другог светског рата, био је брзо поново успостављен и преу-

*) Реч значи „гушење“.

стројен на веома луксузан начин. Он се карактерисао својом широком децентрализацијом. ТАСР (Tactical Air Control Party — контролно одељење тактичке авијације) водило је ваздухопловне формације до самог њиховог циља; овај орган постојао је некипут чак и у самом батаљону. Често је по неки „Москито“ служио и као летећи ТАСР, омогућавајући чети, па и патроли, да увек располаже блиском и брзом подршком из ваздуха. У дивизији, захваљујући своме FSCC (Fire Support Coordination Center — центар за усклађивање ватрене подршке), командант дивизије може да бира било авијациску било артиљеријску подршку. Тражење подршке из ваздуха упућује се армиском ЈОС (Joint Operation Center — Центар за здружење операције). Овај у највишем степену остварује координацију командовања земаљским и ваздухопловним снагама, израђује план употребе ваздухопловних снага и дели их према разним задацима за непосредну или посредну подршку. У крајњој инстанцији, он одобрава и наређује тражена дејства за непосредну подршку.

Транспортна авијација није у Кореји дала оно што се од ње очекивало. То је у великој мери последица олакшаног копненог и поморског транспортовања код Савезника. Но, рат је ипак показао вредност извесних типова материјала, као и неких поступака.

Спуштање тешког материјала падобраном показало се успешним: благодарећи спуштању мостовних елемената од преко 7 тона на мостобран код Хунгнама децембра 1950 (маринци*) су успели да евакуишу и свој најтежи материјал. Доказана је потреба за „јуришним“ транспортом. Авиони велике преносне моћи цивилног типа у почетку нису могли у Кореји да нађу довољно простране терене за своје спуштање. Требало је чекати на поновно освајање Сеула, септембра 1950, да би се у Кореји могао спустити и најобичнији DC 4. Нови авиони, грађени за спуштање на једва удешеним кратким теренским стазама, нису се могли употребити пре краја рата.

Хеликоптер је убедљиво освојио важно место у ваздушном транспорту. Учинио је најдрагоценије услуге евакуацији рањеника, као и при хитном снабдевању окружених јединица. Маринци су га употребили чак и као помоћ трупамa на земљи у јурењу герилаца по планинама. Код виших јединица команданти су га обилно употребљавали за своја извиђања и везе.

Тако се авијација дефинитивно афирмирала у свима фазама борбе и освојила прво место у подршци копнених снага. У офанзиви, њена покретљивост, прецизност и моћ њеног ватреног дејства, као и далекосежност њених интервенција, предају нападачу у руке скоро парализованог непријатеља. У дефанзиви, концентрација њене снаге и њено дејство на позадину у стању су најпре да зауставе, а затим и да постепено угуше и највећи напор нападача.

Војска Уједињених нација дугује својој авијацији што је могла да задржи, а затим и да сузбије кинеско-севернокорејску инвазију.

*) Америчка поморско-десантна пешадија. — Прим. ред.

Закључак. У току од преко две године, пред напрегнутим очима света, рат у Кореји приказао је сукоб двеју веома различитих концепција у вођењу рата: кинески рат масама, против ватрене моћи и покретљивости Американаца.

Свака од ових концепција, једна за другом, имала је успеха које је узбуђени свет био готов да сматра одлучујућим. И, заиста, мало је фалило па да Макартурове дивизије, пошто су са корејског земљишта ишчупале и последњег противничког војника, остану на стражи на реци Јалу. То би била победа технике, материјала и механизације. Исто тако, мало је фалило па да кинеске пешадиске армије, пошто су за неколико недеља очистиле полуострво, баце у море остатке експедиционог корпуса који се гушио у својој модерној опреми и наоружању. То би била просто победа масе. Међутим, сваки пут је одбачени противник умео да на време нађе начина да се врати к себи и опорави. Кинеска маса га је открила у својој еластичности и у својој невидљивости, а војска материјала Уједињених нација — у нечувеном расипању ватре и бољој употреби своје покретљивости.

Постепено је била успостављена равнотежа; ватра се уједначила и противници, уморни од рата, потписаше компромисно примирје.

Ми ћемо, са своје стране, такође једним компромисом између карактеристика обеју војски које су се бориле у Кореји, оцртати војску сутрашњице:

Јака, покретна и лака пешадија, опремљена двојном гарнитуром оружја: оружје за блиску борбу и оружје са великом специфичном моћи — која су у стању, захваљујући својој ограниченој тежини и обиму, да свуда прате пешака.

Подршка ватром из тешких бацача, бестрзајних топова и ПТ оруђа, допуњена од стране што простије авијације која би, као и француски авион „Барудер“, била у стању да по нужди употреби неприпремљене терене за спуштање и полетање.

Проста и уредна позадинска служба, која користи све што може техника да јој пружи како би остала лака и могла да се стопи са изгледом земљишта — што је први услов за њено одржавање.

Упркос својој зависности од разних служби и мотора, човек, према томе, остаје и даље одлучујући фактор у бици. Морално, физички и технички обучен, он ће и сутра, као и у Кореји, остати главни тактички чинилац.